

ОБЛІК БЛАГОДІЙНОЇ ТА ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ В УКРАЇНІ

©2024 ШАВРІНА Ю. В., СЛЮНІНА Т. Л.

УДК 657.1:657.412.7
JEL: D64; M41

Шавріна Ю. В., Слюніна Т. Л. Облік благодійної та гуманітарної допомоги в бюджетних установах в Україні

У статті досліджено та систематизовано порядок та особливості обліку благодійної та гуманітарної допомоги в бюджетних установах України. Передусім було досліджено сутність благодійної допомоги та відмінність її від гуманітарної, надано ключові характеристики кожного із видів такої допомоги із посиланням на законодавство України. Розглянуто нормативно-правове регулювання обліку благодійної та гуманітарної допомоги. Наведено порядок документального оформлення та відображення в бухгалтерському обліку державної установи процедури отримання та використання благодійної та гуманітарної допомоги. Розглянуто форми, у яких може бути надана благодійна та гуманітарна допомога, зокрема у вигляді грошових коштів, матеріальних цінностей, таких як запаси або основні засоби (із відображенням амортизаційних відрахувань на отриманні основні засоби), а також у формі робіт і послуг. До кожної форми благодійної та гуманітарної допомоги було наведено відповідні бухгалтерські проведення, що використовуються для відображення в бухгалтерському обліку бюджетної установи. Такі кореспонденції було наведено відповідно до плану рахунків саме бюджетних установ, який наразі використовується в бюджетних установах України. Також описано особливості оформлення супровідної документації до процедури передачі й отримання благодійної та гуманітарної допомоги. За результатами дослідження систематизовано інформацію щодо процесу обліку благодійної та гуманітарної допомоги. Також описано важливість і актуальність бухгалтерського обліку при отриманні чи використанні благодійної та гуманітарної допомоги та правильного його документального супроводу. Акцентовано на значущості такого обліку в сьогоденних умовах, в яких перебуває Україна, а також на важливості його вдосконалення.

Ключові слова: благодійна допомога, гуманітарна допомога, бюджетні установи, бухгалтерський облік, благодійні надходження.

Табл.: 7. **Бібл.:** 14.

Шавріна Юлія Віталіївна – студентка, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: shavrinajulya03@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4993-7502>

Слюніна Тетяна Леонідівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: stl.info2000@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1398-1210>

UDC 657.1:657.412.7

JEL: D64; M41

Shavrina Yu. V., Sliunina T. L. Accounting for Charitable and Humanitarian Aid in Budgetary Institutions in Ukraine

The article examines and systematizes the order and features of accounting for charitable and humanitarian aid in budgetary institutions of Ukraine. First of all, the essence of charitable assistance and its difference from humanitarian aid were studied, the key characteristics of each type of such assistance were provided with reference to the legislation of Ukraine. The normative and legal regulation of accounting for charitable and humanitarian aid is considered. The procedure for documenting and reflecting in the accounting of a State-based institution the procedure for receiving and using charitable and humanitarian aid is provided. The forms in which charitable and humanitarian assistance can be provided, in particular in the form of cash, tangible assets, such as stocks or fixed assets (reflecting depreciation deductions for received fixed assets), as well as in the form of works and services, are considered. For each form of charitable and humanitarian aid, appropriate accounting entries are provided, used to reflection in the accounting of a budgetary institution. Such correspondences are presented in accordance with the chart of accounts of budgetary institutions, which is currently used in budgetary institutions of Ukraine. The features of the preparation of accompanying documentation for the procedure for transferring and receiving charitable and humanitarian aid are also described. Based on the results of the study, information on the process of accounting for charitable and humanitarian aid is systematized. The importance and relevance of accounting in the receipt or use of charitable and humanitarian aid and its proper documentary support are also described. Emphasis is placed on the importance of such accounting in today's conditions in which Ukraine finds itself, as well as on the importance of improvement of such accounting.

Keywords: charitable aid, humanitarian aid, budgetary institutions, accounting, charitable receipts.

Tabl.: 7. **Bibl.:** 14.

Shavrina Yuliia V. – Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: shavrinajulya03@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4993-7502>

Sliunina Tetiana L. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Statistics, Accounting and Audit, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: stl.info2000@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1398-1210>

Благодійна та гуманітарна допомога на сьогодні є важливим джерелом фінансування для бюджетних установ України, які надають соціальні, освітні, медичні та інші види послуг населенню. В умовах воєнного стану роль благодійності ще більше зростає, оскільки вона є одним із основних джерел підтримки постраждалих від війни людей, а також робить вагомий внесок у підтримку інституційної спроможності бюджетних установ.

Облік благодійної та гуманітарної допомоги дозволяє забезпечити прозорість і контроль за використанням наданих у формі такої допомоги коштів, матеріальних і нематеріальних цінностей, зокрема в бюджетних установах. У таких установах має забезпечуватися дотримання вимог законодавства щодо отримання, використання та обліку благодійних внесків та пожертв; створюватись умови для ефективного використання благодійної та гуманітарної допомоги на потреби, які були визначені благодійником або донором. У бюджетній установі діяльність має бути направлена на створення позитивного іміджу установи як відповідальної та надійної організації, яка ефективно використовує кошти та надані матеріальні/нематеріальні цінності, отримані від благодійників та донорів.

В умовах воєнного стану облік благодійної та гуманітарної допомоги в бюджетних установах має особливе значення. Це зумовлено тим, що така допомога може і має бути використана для надання гуманітарної допомоги постраждалим від війни та для відновлення інфраструктури та забезпечення життєдіяльності громад, а також для надання соціальних послуг, які стали недоступними через війну. А отже, благодійна та гуманітарна допомога мають критичне значення для інституційної спроможності для нормального функціонування бюджетних установ, і саме облік такої допомоги має на собі функцію контролю її отримання та розподілу для ефективного використання.

Враховуючи зазначені фактори, можемо зазначити, що тема обліку благодійної допомоги в бюджетних установах є актуальною та потребує подальшого дослідження, систематизації та вдосконалення.

Серед вітчизняних досліджень, присвячених обліку гуманітарної допомоги, можна виділити таких авторів, як О. Прокопишин, О. Кушнір, С. Мельник, Н. Ісаєва, О. Снітко [1–4; 12; 13]. У своїх дослідженнях ці автори розглядають теоретичні та практичні аспекти обліку гуманітарної допомоги в бюджетних установах України, а також надають рекомендації щодо його організації, аналізують особливості обліку гуманітарної допомоги в бюджетних установах, а також розглядають правові та методичні аспекти обліку гуманітарної допомоги в бюджетних установах.

Метою даної роботи є дослідження та систематизація знань про облік благодійної та гуманітарної допомоги в бюджетних установах. Для досягнення цієї мети необхідно проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку благодійної допомоги в бюджетних установах, вивчити його теоретичні та практичні аспекти та провести дослідження особливостей такого обліку, зокрема в аспекті відображення операцій із отримання благодійної допомоги та її використання.

Аля того, щоб розпочати дослідження, перш за все варто розглянути визначення благодійної та гуманітарної допомоги, а також їх співвідношення.

Між благодійною та гуманітарною допомогою є певна різниця. Зокрема, гуманітарна допомога має цільове призначення та нагальний характер, а її надавачем є донор. Натомість благодійна допомога хоч і має цільове призначення, проте не є терміновою, а її надавач – благодійник.

Визначення гуманітарної допомоги надає ст. 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу» № 1192 від 22.10.1999 р. (далі – Закон № 1192), на підставі якої гуманітарна допомога – це цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв'язку із соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану [12].

Гуманітарна допомога є різновидом благодійництва і має спрямовуватися відповідно до обставин, об'єктивних потреб, згоди її отримувачів та за умови дотримання вимог ст. 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» № 5073-VI від 05.07.2012 р. (далі – Закон № 5073) [11]. Відповідно до Закону № 5073 благодійна діяльність – це добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених Законом № 5073 цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара.

Благодійна або гуманітарна допомога суб'єкту державного сектора є одним із видів власних надходжень, а сума такої допомоги включається до доходів спеціального фонду від необмінних операцій за кодом бюджетної класифікації 25020100.

Отриманий у результаті необмінної операції з передачі такої допомоги актив оцінюється за його фактичною вартістю. У випадку, коли вартість не можна встановити, актив оцінюється за справедливою вартістю. Визнаний дохід від необмінних операцій оцінюється в сумі вартості отриманих активів, послуг та/або робіт, за винятком суми зобов'язань, обумовлених цією операцією [7].

Порядок отримання благодійних внесків і пожертв від юридичних і фізичних осіб бюджетними установами та закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування затверджений та диктується постановою Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 р. № 1222 [9]. Згідно з цією постановою благодійні внески можуть надаватися в різних формах, зокрема: а) у грошовій формі для потреб їх фінансування за напрямами видатків, які можуть бути визначеними саме благодійником; б) у вигляді товарів; в) у вигляді робіт, послуг.

У випадку, коли благодійником не було визначено конкретні цілі використання коштів, то їх спрямування визначаються керівником установи, закладу, який отримав допомогу згідно з першочерговими потребами, які виникають виключно з основною діяльністю установи або закладу [8]. У розрізі такого підходу благодійні внески можуть бути спрямовані, зокрема, і на виплату заробітної плати працівникам установ і закладів суспільного сектора, а саме, закладів освіти, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання та охорони здоров'я. Але варто підкреслити, що благодійні внески не можуть замінити плату за надання установами та закладами платних послуг за переліками, визначеними в установленому порядку.

У випадку, коли благодійна допомога є гуманітарною, тобто має спрямування та є нагальною, підставою для здійснення гуманітарної допомоги в Україні є письмова згода отримувача допомоги на її одержання або ж запит на отримання такої допомоги до надавача. Після погодження складу та обсягу гуманітарної допомоги відбувається фактичне її надання з подальшим її відображенням в обліку. Гуманітарну допомогу можуть надавати як у формі грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей, так і у вигляді робіт і послуг.

Облік товарів, робіт і послуг, отриманих як благодійна або гуманітарна допомога, ведеться згідно із затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.08.98 р. № 1295 «Порядком розподілу товарів, що були отримані як благодійна допомога, та контролю за цільовим розподілом допомоги у вигляді наданих послуг або виконаних робіт» [10].

Відповідно до процедури, описаної у Порядку, особи – набувачі благодійної або гуманітарної допомоги самостійно встановлюють порядок аналітичного обліку операцій, пов'язаних з такою допомогою, за проводжують відповідні рахунки.

Після надходження благодійного внеску до бюджетної установи набувач допомоги вносить зміни до спеціального фонду кошторису за напрямами видатків, які визначаються відповідно до «Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ,» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.02 р. № 228.

Набувачі допомоги мають відобразити відомості про отриману благодійну допомогу в пояснювальній записці до квартального та річного звітів і у відповідних формах фінансової звітності.

Бухгалтерський облік благодійних внесків у набувачів допомоги ведеться відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та порядку його застосування.

Благодійна допомога може надходити як готівкою до каси, якщо вона є, так і на рахунок бюджетної установи, але все ж найчастіше благодійні внески перераховують на спеціальні реєстраційні рахунки установ.

Документом, який підтверджує надходження благодійних грошових коштів від надавача такої допомоги на спеціальний реєстраційний рахунок установи, є виписка з такого рахунку.

Якщо благодійна допомога була внесена готівкою до каси установи, варто оформити прибутковий касовий ордер та обов'язково видати квитанцію благодійнику.

В обліку бюджетної установи пожертви у вигляді готівки та внески до каси установи варто відображати на субрахунку 2211 «Готівка в національній валюті». А для обліку отримання безготівкових коштів призначено субрахунок 2313 «Реєстраційні рахунки». Проте для узагальнення інформації про благодійні надходження слід застосовувати окремий аналітичний рахунок, створений у межах субрахунку 2313.

Варто підкреслити, що з іншого боку, благодійна та гуманітарна допомога є по суті доходом від необмінних операцій, тож для її обліку залучається субрахунок 7511.

Розглянемо порядок відображення та проведення в бухгалтерському обліку отримання благодійної допомоги у грошовій формі та її використання на потреби установи.

У табл. 1 наведено проведення на отримання благодійних внесків у різних формах.

Таблиця 1

Відображення проведення на отримання благодійної допомоги бюджетною установою у формі грошових коштів

№ з/п	Господарська операція	Дебет	Кредит
1	Отримано благодійну допомогу в готівковій формі	2211	7511
2	Отримано благодійну допомогу шляхом перерахування на реєстраційний рахунок у Держказначействі	2313	7511

Джерело: складено авторами.

Щоб показати благодійну допомогу у грошовій формі у фінансовій звітності установи, слід узагальнити бухгалтерські операції, відображені протягом звітного періоду, а також підбити підсумки за субрахунками. Далі за звичайною процедурою варто перевірити повноту та правильність облікових записів, для чого доцільно скласти оборотно-сальдову відомість за субрахунками.

Благодійна та гуманітарна допомога може бути надана й у вигляді запасів. Такі запаси підлягають обов'язковому оприбуткуванню на баланс установи. Так, безоплатно отримані цінності зараховуються на відповідні субрахунки обліку запасів бюджетної установи.

Наприклад, безоплатні продукти харчування оприбутковуються на субрахунок 1511 «Продукти харчування», будівельні матеріали – на субрахунок 1513 «Будівельні матеріали», паливо – на субрахунок 1514 «Паливно-мастильні матеріали», МШП – на субрахунок 1812 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» тощо.

Знову ж таки, надходження благодійної та гуманітарної допомоги, у тому числі й запасів, передбачає збільшення доходів від безоплатно отриманих активів, робіт, послуг. І для узагальнення інформації про такі доходи варто застосовувати субрахунок 7511 «Доходи за необмінними операціями» [7].

Первісною вартістю запасів, отриманих безоплатно від фізичних та юридичних осіб, є: а) справедлива вартість запасів на дату отримання з урахуванням додаткових витрат або б) вартість, визначена згідно з відповідними первинними документами на ці запаси, з урахуванням додаткових витрат.

У табл. 2 наведено приклад обліку отримання запасів як благодійної допомоги.

Таблиця 2

Відображення проведення на отримання благодійної допомоги бюджетною установою у формі запасів

№ з/п	Господарська операція	Дебет	Кредит
1	Оприбутковано запаси, отримані як благодійна допомога (наприклад, будівельні матеріали)	1513/1	2117
2	Відображено дохід від безоплатно отриманих активів	2312	7511
3	Відображено касові видатки	2117	2313

Джерело: складено авторами.

При відображенні використання запасів, отриманих як благодійна допомога, варто звернути увагу, що субрахунок 7511 «Доходи за необмінними операціями», має бути закрито. Приклад проведення наведено в табл. 3.

Благодійну допомогу, яка надійшла до бюджетної установи, має прийняти комісія цієї установи, яку створюють на підставі наказу керівника установи. До її складу обов'язково включають працівника бухгалтерської служби.

Факт приймання матеріальних цінностей у вигляді благодійної та гуманітарної допомоги комісія оформлює Актом приймання-передачі запасів, типова форма якого затверджена наказом Міністерства «Про затвердження типових форм з обліку та списання запасів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» від 13.12.2022 р. № 431 [5].

В акті вказують:

- ✦ назви сторін, що передають та приймають благодійну допомогу;
- ✦ склад комісії (або відповідальних осіб), що передає та приймає матеріальні цінності;
- ✦ детальну інформацію про передані цінності (найменування, кількість, одиницю виміру, ціну та загальну вартість).

Акт оформлюють у двох примірниках однакової юридичної сили: по одному примірнику для кожної сторони, що приймає та передає активи. Всі примірники Акта мають бути підписані представниками обох сторін. Але в деяких випадках допускається оформлення такого Акта в одному примірнику. Акт має затвердити керівник установи – отримувача благодійної допомоги.

Можливе надходження благодійної допомоги у формі роботи (послуги). Таке надходження бюджетна установа має відобразити в бухгалтерському обліку з урахуванням певних особливостей, а саме:

Відображення проведень на використання благодійної допомоги бюджетною установою у формі запасів

№ з/п	Господарська операція	Дебет	Кредит
1	Передано запаси (наприклад, будівельні матеріали) на використання (відповідно до прикладу – на ремонт)	1513/2	1513/1
2	Отримання асигнування на проведення заходів із використанням запасів (за прикладом – ремонту)	2313	7011
3	Перераховано аванс підрядникам	2113	2313
4	Підрядником виконано роботи	8013	6211
5	Зменшено кредиторську заборгованість перед підрядником	6211	2113
6	Проведено остаточний розрахунок з підрядником	6211	2113
7	Списано вартість запасів (відповідно до прикладу – будівельних матеріалів), що були використані	8013	1513/1
8	Закриття рахунків доходів	7011 7511	5511 5511
9	Закриття рахунку витрат	5511	8013

Джерело: складено авторами.

1. Роботи, отримані як благодійна допомога, слід відображати за вартістю, зазначеною надавачем благодійної допомоги в супровідних документах.
2. При визначенні порядку обліку роботи, послуги, що були надані як благодійна допомога, варто орієнтуватися на характер та ознаки виконаних робіт, щоб правильно класифікувати виконані роботи [4].

Важливо підкреслити, що визначення характеристики наданої послуги матиме вплив на те, який субрахунок буде включено в облік. Наприклад: якщо було проведено поточний чи капітальний ремонт будівлі бюджетної установи, то вартість послуг буде віднесено на витрати звітного періоду, що буде відображено за дебетом субрахунку 8013 «Матеріальні витрати». Але якщо роботи були виконані для поліпшення будівлі, тоді їх вартість буде віднесено до капітальних інвестицій, що збільшить первісну вартість такої будівлі. Тоді в обліку буде відображено дві операції: 1) вартість робіт з поліпшення за дебетом субрахунку 1311 «Капітальні інвестиції в основні засоби»; 2) збільшення первісної вартості будівлі за дебетом субрахунку 1013 «Будівлі, споруди та передавальні пристрої».

3. Надходження благодійної допомоги, у т. ч. у вигляді робіт і послуг, має бути визнано доходом звітного періоду, в якому фактично отримано таку благодійну допомогу.

У сумі вартості виконаних робіт слід показати доходи за кредитом субрахунку 7511 «Доходи за необмінними операціями», що наведено в *табл. 4*.

Таблиця 4

Відображення проведень на отримання благодійної допомоги бюджетною установою у формі робіт (послуг)

№ з/п	Господарська операція	Дебет	Кредит
1	Відображено надходження благодійної допомоги у вигляді робіт	2313 2117 8013	7511 2313 2117
2	Закриття рахунку доходів	7511	5511
3	Закриття рахунку витрат	5511	8013

Джерело: складено авторами.

Документальне оформлення та відображення в обліку отримання благодійної допомоги у вигляді послуг, а також оплати робіт і послуг за рахунок благодійних надходжень слід здійснювати в загальному порядку.

Благодійна та гуманітарна допомога може бути надана також і у вигляді основних засобів (ОЗ). При обліку в бюджетній установі такої допомоги, як і в попередніх випадках, варто використовувати субрахунок 7511 «Доходи за необмінними операціями» і вважати таку операцію неодмінною. Приклад відображення в бухгалтерському обліку отримання ОЗ у вигляді ноутбуків наведено в *табл. 5*.

На основні засоби, навіть безоплатно отримані у вигляді благодійної або гуманітарної допомоги, необхідно нараховувати амортизацію. У *табл. 6* відображено приклад таких проведень як продовження прикладу з *табл. 5*.

Таблиця 5

Відображення проведень на отримання благодійної допомоги бюджетною установою у основних засобів

№ з/п	Господарська операція	Дебет	Кредит
1	Отримання ОЗ як благодійної допомоги: оприбутковано ОЗ (наприклад, ноутбуки)	1014	2117
2	Відображено дохід від безоплатно отриманих активів	2312	7511
3	Відображено збільшення внесеного капіталу на суму безоплатно отриманої допомоги	7511	5111
4	Відображено касові видатки	2117	2312

Джерело: складено авторами.

Таблиця 6

Відображення проведень на нарахування амортизації на отримані ОЗ як благодійної допомоги

№ з/п	Господарська операція	Дебет	Кредит
1	Нараховано амортизацію на безоплатно отримані ноутбуки (одночасно два записи)	8014 5111	1411 7511
2	Віднесено на фінансовий результат звітного періоду нараховану амортизація	5511	8014
3	Закрито рахунок доходів	7511	5511

Джерело: складено авторами.

Отримані основні засоби у вигляді благодійної або гуманітарної допомоги бюджетна установа оцінює за справедливою вартістю. Якщо надавач благодійної допомоги надав первинні документи, в яких зазначено вартість переданих активів, – саме за цією вартістю слід оприбутковувати отриману допомогу. І саме цю вартість комісія установи має зазначити в Акті приймання-передачі ОЗ. До того ж, у вартість такого ОЗ включено додаткові витрати на транспортування та монтаж ОЗ (за необхідності) [14]. Такий приклад наведено в табл. 7.

Щоб документально оформити надходження благодійної або гуманітарної допомоги у вигляді основних засобів, необхідно:

1. Скласти Акт приймання-передачі ОЗ за типовою формою, затвердженою наказом Мініфіну від 13.09.2016 р. № 818 [6].

В акті зазначається інформація про первісну (справедливу) вартість безоплатно отриманих об'єктів та їх коротка характеристика. Як правило, Акт складають у двох примірниках для кожної зі сторін. Утім, комісія цілком може скласти такий Акт в одному примірнику. Але, знову ж таки, Акт обов'язково має затвердити керівник установи – отримувача благодійної допомоги. Якщо разом із об'єктами було передано технічну документацію, слід зробити позначку про це в Акті та додати її до Акта.

2. Оформити Акт введення в експлуатацію ОЗ за типовою формою, оскільки він також призначений і для оформлення операцій із введення в експлуатацію безоплатно отриманих ОЗ.
3. Відкрити Інвентарні картки обліку об'єктів ОЗ або Інвентарну картку групового обліку об'єктів ОЗ за типовою формою. Кожному отриманому об'єкту ОЗ варто присвоїти інвентарні (номенклатурні) номери.

Повнота та правильність відображення в обліку отримання ОЗ відбувається за звичайною процедурою шляхом складання оборотно-сальдової відомості за субрахунками.

ВИСНОВКИ

У ході роботи нами було досліджено та систематизовано інформацію щодо обліку благодійної та гуманітарної допомоги в бюджетних установах. Зокрема, благодійна допомога – це безоплатна безповоротна, цільова або нецільова допомога, яка може бути надана у грошовій або натуральній формі. Бюджетні установи можуть отримувати благодійну допомогу від фізичних та юридичних осіб у вигляді різних матеріальних цінностей. Наприклад, як продукти харчування, пальне, будівельні матеріали та обладнання, призначене для проведення ремонтних робіт, тощо.

Натомість гуманітарна допомога є видом благодійної допомоги, яка простимульована зовнішніми критичними факторами, як, наприклад, надзвичайна ситуація або криза.

Благодійна та гуманітарна допомога характеризуються:

- ✦ *безкорисливістю* з боку надавача й отримувача, що свідчить про надання допомоги на благо інших без будь-якої вигоди;
- ✦ *добровільністю* – діяльність, яку провадять за вільним волевиявленням благодійника, без будь-якого примусу та втручання з боку суб'єктів владних повноважень;
- ✦ *цільовою спрямованістю* – наявність конкретної мети, в межах напрямів і порядку, встановлених Законом № 5073.

Відображення проведення на отримання благодійної допомоги бюджетною установою у формі ОЗ

№ з/п	Господарська операція	Дебет	Кредит
1	Оприбутковано автомобіль за справедливою вартістю з відображенням доходу від отримання допомоги	1015	7511
2	Відображено витрати на транспортування та інші витрати, пов'язані з доведенням автомобіля до стану, придатного для використання за призначенням	1311	2313 6211 6511 6313
3	Збільшено облікову вартість автомобіля на суму додаткових витрат	1015	1311
4	Одночасно на суму додаткових витрат збільшується внесений капітал і відображається цільове фінансування за рахунок бюджетних асигнувань	5411 7011	5111 5411
5	Доходи за необмінною операцією списуються на результати виконання кошторису	7511	5511

Джерело: складено авторами.

До того ж, гуманітарна допомога має характер нагальності.

В обліку будь-які благодійні надходження є доходами за необмінними операціями. Причому такі надходження варто визнавати доходами того звітного періоду, в якому фактично отримано допомогу.

Інформація про доходи від безоплатно отриманих активів (у т. ч. надходжень у грошовій формі), робіт і послуг узагальнюється на субрахунку 7511 «Доходи за необмінними операціями». Кореспондують з цим рахунком відповідні субрахунки з плану рахунків, а на кінці звітного періоду субрахунок 7511 «Доходи за необмінними операціями» закривається, як і інші рахунки доходів.

На сьогодні пропрацювання та вдосконалення механізму обліку благодійної та гуманітарної допомоги бюджетними установами є вкрай важливим, адже значна підтримка та забезпечення нормального функціонування таких установ здійснюється за допомогою благодійних внесків. Якісний облік благодійної допомоги бюджетними установами є вкрай важливим у тому кризовому становищі, у якому перебуває Україна. Він дозволить забезпечити прозорість і відкритість обліку, сприятиме контролю за використанням благодійних внесків та підвищить довіру до бюджетних установ. Це надасть змогу продовжити отримання підтримки благодійників та благодійних організацій, а також запобігти розкраданню та неправомірному використанню благодійних внесків. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ісаєва Н. В. Облік гуманітарної допомоги: теоретичні та практичні аспекти : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.12. Київ, 2018. 216 с.

2. Кушнір О. О. Бухгалтерський облік гуманітарної допомоги: проблеми теорії та практики : монографія. Київ : КНТЕУ, 2016. 288 с.
3. Кушнір О. О. Облік гуманітарної допомоги: методичні рекомендації. Київ : КНТЕУ, 2016. 52 с.
4. Мельник С. В. Облік гуманітарної допомоги в бюджетних установах. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 10. С. 31–36.
5. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та списання запасів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» від 13.12.2022 р. № 431. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1692-22#Text>
6. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» від 13.09.2016 р. № 818. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text>
7. Облік у бюджетних установах : навч. посіб. / за ред. Леня В. С. Чернівці : Десна Поліграф, 2016. 560 с.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про деякі питання отримання, використання, обліку та звітності благодійної допомоги» від 05.03.2022 р. № 202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2022-п#Text>
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування» від 04.08.2000 р. № 1222. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1222-2000-п#Text>
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розподілу товарів, отриманих як благодійна допомога, та контролю за цільовим розподілом благодійної допомоги у

- вигляді наданих послуг або виконаних робіт» від 17.08.98 р. № 1295. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1295-98-п#Text>
11. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 р. № 5073-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
  12. Закон України «Про гуманітарну допомогу» від 22.10.1999 р. № 1192-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>
  13. Прокопишин О. Особливості обліку гуманітарної допомоги. *Економічний дискурс*. 2014. Вип. 4.
  14. Снітко О. М. Облік гуманітарної допомоги в бюджетних установах. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2020. № 12. С. 33–37.

REFERENCES

- Isaieva, N. V. "Oblik humanitarnoi dopomohy: teoretychni ta praktychni aspekty" [ENGLISH_UA Accounting for Humanitarian Aid: Theoretical and Practical Aspects]: *dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.12, 2018.
- Kushnir, O. O. *Bukhhalterskyi oblik humanitarnoi dopomohy: problemy teorii ta praktyky* [Accounting for Humanitarian Aid: Problems of Theory and Practice]. Kyiv: KNTEU, 2016.
- Kushnir, O. O. *Oblik humanitarnoi dopomohy: metodychni rekomendatsii* [Accounting for Humanitarian Aid: Methodological Recommendations]. Kyiv: KNTEU, 2016.
- [Legal Act of Ukraine] (1998). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1295-98-п#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (1999). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2000). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1222-2000-п#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2012). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2016). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1692-22#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2022-п#Text>
- Melnyk, S. V. "Oblik humanitarnoi dopomohy v biudzhethnykh ustanovakh" [Accounting for Humanitarian Aid in Budgetary Institutions]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 10 (2015): 31-36.
- Oblik u biudzhethnykh ustanovakh* [Accounting in Budgetary Institutions] / ed. by V. S. Len. Chernihiv: Desna Polihraf, 2016.
- Prokopysyn, O. "Osoblyvosti obliku humanitarnoi dopomohy" [Peculiarities of Accounting for Humanitarian aid]. *Ekonomichnyi dyskurs*, no. 4 (2014).
- Snitko, O. M. "Oblik humanitarnoi dopomohy v biudzhethnykh ustanovakh" [Accounting for Humanitarian Aid in Budgetary Institutions]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 12 (2020): 33-37.